

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Našim naročnikom!

Današnji list poslali smo vsim dosedanjim naročnikom. Uljudno prosimo vse, kateri se še niso na novo naročili, naj blagovoljno to kmalo storé, ker je sicer razpošiljanje silno težavno. — Na mnoga vprašanja novih naročnikov, kdaj naj se list plača, povemo tu, da je vselej in povsod predplača v navadi.

Vredništvo.

Novo leto.

Novo leto res začenjamo, a nikakor ne nove dobe, novih časov. Kakor tekó ure za uro, dan za dnevom in teden za tednom; tako so si letne dobe med seboj v zvezi. Pač želeli bi bilo, da bi s starim letom prenehali stari slabi časi. A kaj govorimo! Ne pritožujmo se preveč nad starim letom, morebiti ni bilo tako slabo, morebiti ga bomo osorej čez leto dni še hvalili. Vsaj ne vemo, kaj nas v novem letu čaka. Upajmo pa vse

dobro! Res, da utegnejo priti razne nadloge čez skupno ljudstvo, slabe letine, toča, kužne bolezni pri ljudeh, živini in pri rastlinah (trtna uš); ali v obče je pa za posameznega človeka vendar le resničen star pregovor: Vsak je sam svoje sreče kovač. Po tem pregovoru naj bi se ravnali v novem letu. Tega pregovora se v djanji lotimo! Ne zanašajmo se preveč na tujo pomoč. Ta nam skoro vselej spodleti, in če se nam kdaj nakloni, vselej je le malo zdatna. Delajmo vsak po svojem stanu in poklicu, delajmo za sebe in za narod, po zlatem nauku našega nebeškega učitelja: Ljubi bližnjega, kakor samega sebe!

Postopajmo po teh zlatih vodilih v novem letu. Ni dvombe, da bi se nam potem dobro ne godilo. — Nočemo prerokovati o novem letu — vsaj tudi ne moremo — nočemo ugibati, kaj nam prinese 1889. leto — niti dobrot se nočemo od njega preveč trdno nadjati, ker drug pregovor, da to, kar sledi, je le malokdaj boljše od prejšnjega, obdržal je v mnogih slučajih svojo veljavo.

Vendar dobri ljudje v resnih trenutkih vedno svojega bližnjega tolažijo, vedno mu pri posebnih

Podlistek.

Božič pri Belokranjcih.

*Božič, božič bata
Na oboja vrata,
Nosi kitu zlata,
Da pozlati vrata
In oboja pobeja.*

Že nekoliko časa pred sv. dnevom navdaja veselje in radost srca tega národa. Veselo pevanje — národnih pesnij — se razlega povsod. A ne zavoljo dobrega živeža tega dne, temveč zavoljo svetega dne, rojstva našega Gospoda Izveličarja. V adventu prejmo zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa, da s čistejšim srcem obhajajo zaželeni praznik. Na badnjak — dan pred božičem — vstane že zgodaj vsa družina in jame pohištvo in živino staviti v najlepši red. Gospodinja zamesi velik hleb iz najbolje moke, katerega tako ovenča — s ptički, rožicami, venci in podobo jaslic, ki so iz testa narejeni, — da ga je lepota videti; imenujejo ga božičnik. Zra-

ven zamesi malo manjši in ne tako ozaljšan hleb — novoletnico, katero shranijo do novega leta. Pri kosilu (zajutru) načne jo gospodar, napravši križ z nožem na spodnji strani. Razun tega speče še mnogo drugega kruha in gubanic ali povitic (povalnic).

Božičnik načne gospodar — semtertje gospodinja —, toda še le na dan sv. treh kraljev ter ga dá tudi živini pokusiti. Ovenčavo njegovo pa shrani za krave, da se pri porodu ložje otelé. Razume se, da hlebci in štručke, ozaljšani z venci in ptičicami ne izostanejo. Navadno tudi tega dne koljejo, da imajo, razun družega mnogovrstnega mesá, tudi sveže meso, in sicer tako zvanega „pugla“ t. j. mlad prašiček.

Proti večeru oglasé se zvonovi in dolgo časa oznanujejo potrkovaje veseli prihodnji dan. Po nekaterih vaseh hodijo mladenči z blagoslovljeno vodo po polji in škropé puste njive, da bi obilno, bogato žetev rodile. Na vrata živinskega hleva obesijo razpelo, napravljeno iz blagoslovljenega lesa. To razpelo ima vse hudo od domače živine

prilikah srečo voščijo. To lepo šego imajo vsi narodi, osobito dobri Slovenci. Tako pa tudi „Dol. Novice“ svojim čitateljem in naročnikom voščijo kljubu temni prihodnosti „veselo novo leto“, obetajoč danes z nova, da bodo tudi v novem letu s slehernim listom prinašale v svoji majhni torbi obilo naukov, nasvetov in raznovrstnih novic. Da ste nam vsi zdravi!

Gospodarske stvari.

Skrb za kmeta.

Nam Slovincem je posebno dolžnost, skrbeti za našega kmeta. Da se oziramo na vse stanove, je lepo; a da skrbimo za kmeta, to terja hvaležnost. Črna nehvaležnost bila bi namreč v naših srcih, ako bi pozabili kmeta slovenskega. On je rešil slovensko narodnost, on je bil edini, ki je ostal Slovenec, kakor so bili njegovi dedi pred sto in tisoč leti. Vsi drugi stanovi so bili namreč svojo slovensko suknjo slekli in opustili svojo lepo materinščino; ne tako naš kmet. Ko so pred 40. leti in potem v letih 1860—1870 in še naprej klicali ga na dan, na volišče, bil je ravno on skoro edini še, ki je očitno, pri volitvah namreč obstal, da je Slovenec. Zato morajo slovenski domoljubi poleg skrbi za razširjevanje slovenščine v urade, šole in sploh v javno življenje prevzeti še skrb za kmeta. — Bati se je namreč, da bomo Slovenci (kakor tudi drugi narodi) prišli ob svoj stan kmetov; da kmetov, trdnih kmetov ne bo več; da bodo iz trdnih kmetov postali le kmetški najemniki, kmetški delavci, kmetški postopači in berači.

odvrčati. Temna noč razprostire svoje črno krilo po zemlji. Družina se zbere v hiši ter skupno moli angeljsko pozdravljenje in rožni venec. Potem kadé oče vse poslopje; pred njimi veselo skaklja brhki sinko noseč ključ, s katerimi odpira posamezna vrata.

Resnično se čudimo oziraje se po sobi. Na desno in levo vse je ovenčano z mnogovrstnimi popirnatimi venci. V kotu stojé mične jaslice, razsvetljene z mnogimi lučicami. Na stropu pa migljajo pozlačeni orehi, rudeča jabolka in mnogo družih lepotij. Okoli mize se vsedejo k večerji, ki obstoji v kruhu in vinu. Tu se vidijo najlepše navade našega prostega ljudstva, najlepše proste zdravice doné človeku na uho. Na to mati opozori otročiče in družino na navado nocojšnjega večera, ki jo je podedovala po svojih roditeljih, in jih opominja, da jo tudi oni dopolnujejo po njenej smrti in da bodo prihodnjega dne vselej s čisto dušo deležni. Po večerji postavijo na mizo božičnik, novoletnico, mošnjiček, jarem in raznega

Kako neki? Poslušajte. Poslušajte. Dokler je bil kmet, pred 1848. letom, podložen graščaku, ni smel svojega grunta brez graščakovega privoljenja oddati po svoji volji; v podedovanje, razkosovanje in prodajanje, v vse to je moral grof privoliti. Pa tudi po odpravljanji tlake tega leta so bili še 20 let posebne postave, kako je smel kmet grunt dedičem izročiti, kako prodati ali razkosati. Leta 1868 je pa postava dovolila, da sme kmet grunt podeliti skoro komur hoče, sme ga tudi na drobne kosce prodati. Tako je prišlo, da je kmet zapustil sinu zelo zadolžen grunt, ko je bil prevelike dote drugim otrokom določil; ali grunt že prej zadolžil; ta svoboda je storila, da so se kmetije silno zadolžile. Da je nov posestnik dolgove poplačal, prodajal je kos za kosom od svoje kmetije. Kjer je bil popred en posestnik na gruntu, jih je zdaj po deset in več. Zavaljo tega so se začeli v državnem zboru zopet posvetovati, kako bi se kmetu v tej zadevi zopet pomagalo. Najboljše bi bilo seveda to, da bi se to mesarjenje kmetških posestev kar prepovedalo. Ali do tega prepričanja še niso prišli niti pri vladi niti v državnem zboru. Nekaj malega so pa vendar ukrenili, kar tudi hvaležno pripoznamo. Sklenili so postaviti, po kateri se ne bode dopuščalo razkosovanje zemljišča, ako posestnik umrje brez postavne poslednje volje, in ako sploh ničesar ni ukrenil o svojem posestvu, dokler je živel.

V poslednjem slučaju določuje postava posestvo prvorojenemu sinu ali prvorojeni hčeri, kateri mora izplačati ostalim bratom in sestram postavni del na podlagi cenjenega posestva in sicer le v razmerji, da dobi on tretjino kot poboljšek za bodoče gospodarstvo. Ako se na primer ceni kmet-

žita in še mnogo družega, meneč, da so te stvari, ki so ta večer na mizi, blagoslovljene od novorojenega deteta Jezusčka, in da so za razne bolezni najbolj priporočli. Kmalu po tem združijo se mladeniči, možje še trdne postave, žene in dekleta in gredó k polnočnici, vso pot prepevaje pesmi o novorojenem detetu. Stareji in otroci pa doma varujejo. Prihodnji dan — na božič, — udeleži se vsak še dveh sv. maš. Ob 11. uri se zberó doma in se vsedejo k pojedini. Tako obilo jedil se prinese na mizo, da imajo še za prihodnji dan dosta jesti. Ko si še s sladko kapljico — s suhim vinom t. j. vino, ki je popolnoma natorno — žejo potolažijo, izpojó čuda veliko narodnih pesnij, ki se tako mило glasé, da se človeku srce od veselja topi. Potem so na vrsti razne zdravice, se vé, da gospodarju in gospodinji se prvo nazdravi. Naposled molijo Boga, da bi jih še dosta let v trdnem zdravju, obili sreči in popolni zadovoljnosti ohranil, in tako končajo božično veselje.

Pirc Krasinski.

sko posestvo s štirimi dediči na dvanajst tisoč goldinarjev, dobi prvorojeni domovje, ostali trije pa le po dva tisoč goldinarjev dedščine. Dalje določuje nameravana postava, da se izplačajo postavni deleži dedščine stoprv v treh letih, a ne takoj po delitvi premoženja. Poslednji odstavek je vsekako pomenljiv in zdatna ovira razkosavanja kmetijskih posestev; kajti doslej primoran je bil mladi gospodar brez postavno določenega obroka izplačati dediče, — kar ga je tiralo pogosto na boben, ki je podelil ostalim dedičem postaven delež, prvorojenemu, stebur bodočega domovja — pa beraško palico.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni poslanci so prišli na praznike, kajti državni zbor bode počival mesec dnij. Popred so sklenili še novo vojaško postavo in rešili nekaj družih vladnih predlog. Z novo vojaško postavo se ve ljudstvu ni napravljena nobena olajšava, a vojniki tré vedno, da ravno takrat, kedar je mir, morajo biti dobro za boj pripravljene. To imenujejo „oboroženi mir“, ki toliko milijonov požre, da bomo kmalu berači, ako ne bode kmalu drugače. Pred odhodom iz državnega zbora predlagali so slovenski poslanci, podpirani od tirolskih konservativcev, da bi se volilni red za državni zbor na Koroškem predružil. Zdaj so namreč volilni okraji tako sestavljeni, da na Koroškem ni mogoče Slovencu ali konservativcu predreti pri volitvi. Ako se to zgodi, potem bodo imeli naši koroški bratje vsaj enega ali dva poslance na Dunaju.

Čehom je umrl vrl domoljub, grof Thun, ki je bil svoje dni veliko let minister. Bil je zvest Slovan in katoličan. Kot minister je podpiral že pokojnega slovenskega škofa Slomška pri izdavi slovenskih šolskih knjig. Da bi le dolgo ohranjen bil njih vodja Rieger, katerega je bil česki narod lepo odlikoval pri njegovi sedemdesetletnici, ko mu je bil poklonil nabrano darilo v znesku čez stotisoč goldinarjev.

Tudi Poljakom se je v večnost preselil vodja Groholski, ki je 25 let vodil poljske državne poslance, kateri so si priborili ravno pod njegovim spretnim vodstvom veliko pravic.

Naučni minister je obljubil Ljubljani novo spodnjo gimnazijo in za mariborsko gimnazijo nekaj predmetov v slovenskem jeziku v 1. razredu. Če le tudi ta trohica ne bo le obljuba ostala, kakor jih je ostalo vže mnogo Gavčevih obljub?

Za predsednika okrožne sodnije v Novem Mestu je imenovan svetnik deželne nadsodnije g. Grdešič. Tega imenovanja smemo biti veseli ne le Dolenjci, ampak sploh vsi Slovenci.

Kaj je novega po širokem svetu?

Srbi so imeli nove volitve v svoj državni zbor. Zmagali so tako zvani radikalci, poštenjaki in pravi narodni prijatelji, ki ne bodo tako plesali, kakor bi Srbom radi žvižgali tuji židje — in naši ljubi Madjari. Večina je sprejela tudi novo ustavo, ki bode precej preuredila dosedanje stanje v Srbiji.

V Bolgariji so se nekateri imenitni ministri odpovedali, kar bode delalo knezu nove sitnosti.

Rumunci se približujejo Rusiji in si prizadevajo, da bi se njih mogočni sosed priljubil rumunskemu narodu — in skorej gotovo je to zanje naj boljše.

Na Laškem se pritožujejo zoper velike davke. Vlada pa pritiska cerkev in njene naprave — prav posebno pa gleda, kako bi papežu kakovo zasolila. Toda vsaka reč le nekaj časa trpi.

Na Francoskem hočejo vlado prisiliti, da bi zoper Bulanžite (privrženca znanega generala) ostrejšo postopala; pa bode težko kaj. Bulanžé želi biti izvoljen za poslanca v Parizu. Ako se to zgodi, bode slaba za vlado. Skorej da bode ta general še velike kozle prevračal med Francozi.

Angleži so veseli, ko so zvedeli, da je imeniten potovalec po Afriki Stanlej še pri življenji. Mislilo se je namreč in poročalo, da so ga bili zamorci že zdavno pozobali.

Med Rusijo in perzijskem kraljestvom v Aziji je nastalo zavoljo Angležev nesporazumljenje. Zadnji čas se vendar kaže, da se bode te sosednji vladi z lepo sporazumeli.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta. — Cenjeni zdravnik gospod Bervar je obhajal 16. decembra 1888 40letnico kot zdravnik — in sicer popolnoma primerno njegovemu ponižnemu in skromnemu značaju — kar na tihoma. Malo kedo je kaj vedel o tem pred dotičnim dnevom. Ako pomislimo, kako pripraven je blagi gospod vselej postreči trpečemu bolniku, koliko je storil brezplačno za uboge meščane, dijake itd., kako je proti vsacemu ljubeznjiv — mu pač iz srca voščimo srečo s toplo željo, naj ga Vsegamogočni ohrani še dolgo krepkega i zdravega!

28. dec. 1888 zjutraj o polu dveh pak je izdihnila svojo dušo gospa Elizabeta Hočevvar, soproga g. Antona Hočevvar, posestnika v Rudolfovem.

Pokojna je bila vzgled neumorno delavne in pridne gospodinje. Dela se ni ustrašila niti v poznej noči, niti v zgodnjem jutru do svoje sive starosti. Njeno oko je bilo povsod, njena roka pripravna za vse. Pri tem je bila v resnici verna in pobožna doma in v cerkvi. Videl si jo lahko

tudi sedaj v visoki starosti pri najgršem vremenu, pri najostrejšem mrazu pri sv. maši. Dobrote delila je najraje skrivaj; nekatera novomeška družina — tudi iz višjih stanov — bi vedela povedati, kako jej je pokojna mama pomagala v zadregi. Dasi si je pridobila s svojo pridnostjo lepo premoženje, je ostala vendar vedno priprosta, delavna žena; vsako potrato, vsako nespametno opičenje je sovražila iz srca — v čemur naj bi jo posnemali nekateri in nekatere, ki segajo čez svoj stan, zlasti v oblačilu ne pomislivši, da obleka ne stori človeka.

Bolezen je bila huda in trajala je nekaj tednov. Toda blaga ranjka je trpela mirno in vdano, da se je bilo čuditi — zlasti potem, ko je bila vravnala vse svoje reči. Ako si jo vprašal: Kako je mama? je bil navaden odgovor: Meni dobro, ležim pa je! Zato je pa tudi umrla tako mirno in vdano, da bi smel res reči: zasपालa je.

Pogreb je bil v nedeljo 30. dec. Vdeležila se ga je jako velika množica iz Mesta in okolice. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov z varstvenim načelništvom vred jo je spremljalo k zadnjemu počitku s svojo lepo zastavo, katerej je bila pokojna gospa botra — (pač bi ne bil mislil nihče, da bode ravno ona, katero bode zastava prvo spremljala k pogrebu!) — ter jej je zapelo pred hišo in pri grobu.

Bog daj Tebi, blaga pokojna, večni mir — Dolenjcem pa mnogo Tebi podobnih gospodinj!

Iz Kandije 27. dec. — Težko je kedaj naša Šmihelska fara praznovala god sv. Štefana, prvega mučenika za Jezusovo vero, slavnije, nego letos, in rekel bi, prav nepričakovano. Kaj pa je bilo temu povod? Rojak „Kandijanec“ je daroval per-vikrat, — na dan prvega mučenika — v našej fari daritev nove zaveze; ali kakor mi pravimo: imeli smo na ta dan „novo mašo“. V ta namen sta bila tudi cerkev in prostor pred cerkvijo prav lepo ozaljšan z smrečjem in slavoloki, noseči napisov slavnosti primernih. Pa tudi ljubi Bog je poskrbel vgodno vreme za take slovesnosti. Misli si si lahko, da niso božični prazniki, nego mila vigred; saj na desno in levo po hribih ni videti snega. Ni toraj čuda, da se je zbralo mnogo ljudi k tej slovesnosti. Ne bodem opisoval še družih podrobnosti, le nekaj hočem ob kratkem omeniti.

Ta dan je opravil Najvišjemu v našej farnej cerkvi prvo sv. mašo P. Sigmund Žega, iz reda sv. Frančiška. Povabljeni gosti so se zbrali v prijazni, primerno olepšani, čedni hiši staršev, na vrhunci Kandije stoječi. Na pragu poda sestra novomašniku šopek s primernim nagovorom na praznik, rekši mej drugim, „ker si si izbral, ljubi brat, službo sv. Štefana, glej, da jo oprav-

ljaš vedno tako, kakor jo je on“. Potem se odpeljejo v Šmihel in zbero v lepih prostorih novega nunskega samostana in duhovni oblečejo v mašniško opravo, da spremijo novomašnika od tod v cerkev. V pridigi je zbranemu ljudstvu pridigar našega novomašnika, preč g. P. Hugolin, povedal, da je mašnik kot oskrbovavec najsvetejšega zakramenta zastopnik Kristusov, Marijin in zastopnik vernega ljudstva. Ni mi tu prostora, da bi obširneje govoril o tej času primernej pridigi; marsikateremu bi znala koristiti, ker je ni imel prilike slišati.

Po dokončanej božji službi, pri katerej je za subdijakona stregel novomašniku njegov brat, šli so zopet v sprevedu iz cerkve v samostan, kjer so bile zbrane učenke, da jim novomašnik podeli sv. blagoslov. Belo oblečena učenka — sestra novomašnika — stopi k njemu in mu častita v imenu učenk ter prosi blagoslova. Bil je jako ginljiv prizor. Marsikateremu zastarelemu možu si videl o tem trenutku zaigrati solzico v očeh, če si jo je hotel tudi prikriti.

Potem so se zbrali duhovni v farovži, kjer jim je priredil gostoljubni župnik g. A. Peterlin zajuterk. Ob jedni uri so bile slovesne pete litanije. Po dokončani popoldanski službi so se odpeljali svatje na dom novomašnika. Ne bodem omenjal običajnih napitnic, le pridati hočem še, da so svate razveseljevali z lepim petjem Šmihelske pevkinje in pa pevci Novomeške katoliške družbe rokodelskih pomočnikov. — Bog ohrani novomašnika še mnogo let, da bi zamogel s pridom delati v vinogradu Gospodovem po besedah novomašnikovega pridigarja!

Iz Vinice pri Šmarjeti. — Komaj je leto preteklo, kar smo spremili pokojnega č. gosp. I. Volčiča k zadnjemu počitku, a že zopet nam je nemila smrt vzela moža — da rečem moža, kakoršnih je le malo. Umrl je namreč 1. decemb. gospod Viktor Jombart, c. kr. lajtenant in grajščak Klevevški, v 29. letu svoje starosti. Pokojnik, dasi po rodu Francoz, je vendar ljubil slovenski narod ter podpiral več narodnih društev. Bil je izgleden v gospodarstvu, posebno v živinoreji ter lep vzgled drugim kmetovalcem. Občina šmarješka ga je izvolila za šolskega in cestnega nadzornika, v katerem poslu je bil zares vesten in natančen.

Kako ga je vse ljubilo, pokazalo se je pri njegovem pogrebu. Čez 30. krasnih vencev so mu poslali njegovi prijatelji iz vseh krajev širne Avstrije. Prišlo je tudi več č. g. duhovnov, ter mnogo odlične gospode iz Novega Mesta, Krškega, Mokronoga, Ljubljane, Gradca in še celo iz Dunaja ter na tisoče ljudstva, da so ga spremili k zadnjemu počitku v grajski rakvi pri podružnici v Slapeh. Naj v miru počiva!

Iz Belokrajne 19. dec. 1888. — Leto se nagiblje svojemu koncu. Vsak priden gospodar se pri ovi priliki praša, kako je z mano, ali sem napredoval ali idem rakovo pot? To velja tako o pojedincu kakor tudi o krajih, deželah, državah in društvih. Zato se tudi vprašajmo, kako stoji z nami Belokranjci. V gmotnem obziru smo ostali vže več let bolj ali manje skoro na istem mestu. Kako pa gledé duševnega napredka? Zares dobili smo v tem pogledu naprav, katerih še nikoli do sedaj ni bilo v našem okraju. Omeniti hočemo, da smo dobili nove šole v Radovici, Drašičah, Božakovem, Streklovcu, Gribljah, Petrovivi, Dobličah, Bojancih; v nekterih občinah postavim v Tribučah, Črešnovcu itd. se pa še snujejo — zares znatno število! Vsem tem šolam je poklonila dežela po slav. deželnem zboru prav znatne doneske, posebno pa za novi lepi šolski poslopji v Metliki in Črnomlju ali pa vsaj posodila.

Sedaj pa je pač vse ležeče na tem, kako se bomo mi sami ovih dobrih naprav vkoristili! V novejšem času sta za duševni napredek tudi osnovani čitalnica v Semiču in Dobličah.

V gmotnem napredku pa omenimo koristno preložitve ceste čez Gorjance v Metliko, čez Črmošnjice v Črnomelj, pošto zvezo med Črnomljem in Kočevjem, Belokrajne z Hrvatsko po mostu čez Kolpo pri Vinici, vstanevitev posojilnic v Metliki in Črnomlju; pri vsem tem pa mi Belokranjci vender naj bolj pogrešamo železnico skozi Belokrajno, ki bi nas vezala z drugimi kraji, deželami in vsem drugim svetom ter tako pospeševala promet, brez ktereга bomo vedno hiral.

Brati sodeželani! Bodimo zložni, ker v zlogi je moč, podajmo si prijateljsko roko, ker le v zložnosti bomo naš namen dosegli v Kranjski deželi kakor povsod; ubogajmo lepo naše stare izkušene voditelje, ki z nami le dobro ravnati želijo in v to ime Bog pomoz! in prihodnje srečno novo leto! —

Iz Adlešič. — 21. dec. pret. l. smo k večnemu počitku spremili tukajšnjega učitelja gosp. Matevža Germa. Zbralo se nas je 11 učiteljev, ena gospodičina učiteljica in en gospod kaplan iz sosedne Hrvatske, da skazemo pokojnemu zadnjo čast; — tudi ljudstva se je bilo sešlo toliko, da je bila napolnjena vsa cerkev. Pogreba ne bom popisoval, vsaj to se godi povsod zelo enakolično; le v spomin blagega ranjkega hočem nekaj besedi napisati.

Pokojni Matevž Germ je bil rojen v Velikih Laščah l. 1840. Služboval je najprej na Planini pri Ipavi, a zdaj pa že 22 let v Adlešičah. Bil je zelo vnet in marljiv učitelj, skrben oče, veren katoličan, zvest narodu svojemu, dober prijatelj in tovariš — sploh blaga duša — vsaj pa je on tudi vsacega nazival: „Duša moja“. Bolezen je

trpela le 8 dni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče je 19. dec. ob polu 11. uri dopoldne mirno v Gospodu zaspal zapustivši žalujočo vdovo in osmero nepreskrbljenih otročičev. — Dragi tovariši! počivaj v miru in večna luč naj ti sveti.

Z Dolenjskega 23. dec. 1888. — Veliko se je že govorilo, kako bi se naredil most čez Savo pri Radečah, toda bilo je vse brezvspešno in se sedaj moramo se le na brodu prevažati.

O tem mostu se je obravnavalo že l. 1863 v 22. seji tedanjega zborovanja v Ljubljani. Drugo krat zopet l. 1873; v 14. seji dne 17. prosinca l. 1888. pa se je bil zopet poslanec gosp. Hren na njega zaletel in tudi gospod vitez Gutmansthal se je zanj nekaj potegoval.

Vsakokrat bile so ovire, in najhuše ovire so „denarna nadloga“, tako tudi sedaj pri zadnji obravnavi, bile so same te skrbi, kje bi se denar dobil.

Velikokrat se je že tudi glede tega mosta kaj sklenilo, pa ostalo je le vse pri dobrih namenih, a djansko se ni storilo o tem ničesa.

Letos se je vpeljala „subskripcija“ ali vpisovanje za to potreben kapital: c. kr. notar gospod dr. Mravlag v Radečah se je poprijel stvari s tem, da je naredil proračun, v katerega je postavil 200 delnic ali „akcij“ po 300 gl., kar znaša 60 tisoč gold. Teh akcij spečalo se je že polovica, prevzeli so jih večinoma sami mali posestniki po 1—2 akcije. Kar je pa kapitalistov — saj jih ni veliko — nočejo še zraven pristopiti. (!) — To je dobro znamenje, kako se oni za občekoristno stvar zanimajo, ker dobro vedo, kje jih čevlji žuli! Bog vé, ali jih ni neč sram, ker mirno gledajo, kako se mali posestniki za to brigajo?

Upanje imamo sedaj; tudi je bil pred dobrim mesecem g. daželni inženir tukaj, ter je zopet premeril Savo, na sredi vode pa dal zabiti velik kol.

Ako doživimo, da bomo položili prvi kamen za most v vodo, takrat bomo Vam zopet poročali.

Sv. Helena pri Dovškem 12. decemb. — Dne 2. dec. t. l. obhajali smo tudi pri nas spomin 40letnega vladanja našega presvetlega cesarja Franja Josipa I. Obhajala se je slovesna sv. maša v cerkvi sv. Helene, med katero se je čul tudi krepki strel naših topičev, po sv. maši so gospod župnik Franjo Stupica novo šolsko zastavo blagoslovili in zbrano šolsko mladino hvalevredno nagovorili.

Po sv. maši je šla šolska mladina spremljana od gg. učitelja, krajnega šolskega svetovalca in župana, v gostilno gosp. Fran Zupančiča. Tukaj so k zbrani šolski mladini gosp. Stefan Lemut, znan dober govornik, ginljivo govorili. Otroci pa so zapeli „Bog živi nam cesarja Franja Josipa I.“, potem so bili tukaj šolski otroci dobro pogoščeni, na to se na lep travnik poleg imenovane gostilne

podali in tam z mnogimi igrami zabavali. Popoldne pa so s šolsko zastavo k božji službi odšli. Zabavo pa je ljudstvo še pozneje nadaljevalo.

Lepa hvala se mora gosp. Franju Zupančiču v Kamnici izreči; on se je naj bolj mučil, mile darove za novo šolsko zastavo nabirati.

Iz Trsta. — Redko kedaj dobite, drage „Dol. Nov.“, kako pismo iz našega mesta. Dovolite torej gospod urednik, da vam nekaj pišem — posebno o tem, kar se tiče potovanja v Ameriko.

Pred nekaterimi dnevi prišla sta v Trst dva moža, ki sta bila doma blizu Trebnjega. Prodala sta vse svoje imetje, da bi plačala s tem denarjem vožnjo v Ameriko za se in svojo družino. Toda ko sta videla morje in ladijo, zbal sta se in se vrnili nazaj domu. Pa ta strah je sreča za nju; reči moramo, da sta srečna, ker nista odrinila v Brazilijo.

Pred mesecem dni odpotovalo je čez 300 Kranjcev v Ameriko, ki zdaj nimajo tam ni dela ni jela; tamkajšnja država pa jim noče nič pomoči.

Nekaj ljudi, koji so bili nekaj časa v Braziliji, pravilo je tukaj o delu, katero so imeli tam, tako-le: Morali smo delati od jutra do večera, akoravno ne težavno. Pobirali smo namreč kavo po grmovji. Gospodar zemlje kupi to kavo, katero smo morali preje teden dni sušiti, pa jo plača kakor je njemu drago, po 18 do 20 krajcarjev mero, katera je dokaj večja od našega litra. Živež in obleko pošlje nam gospodar po najnižji ceni, pa je vendar vse bolj drago kakor pri nas. Obdelovati smo morali tudi zemljo. Dobili smo od gospodarja kos hoste, katero smo morali izrušiti in potem nasaditi s koruzo, krompirjem, ječmenom itd. Čez leto nam je gospodar vzel to zdaj obdelano zemljo in nam dal drugi kos zemlje v obdelovanje in tako naprej.

Vlada brazilijanska brani se ljudi, posebno pa lenuharjev. Kakor se sliši, pošlje jih 60 nazaj, ki niso za obdelovanje zemlje.

Ako ravno je že toliko ljudi v Braziliji brez dela, odide jih te dni še okoli 300 tja. Med temi je čez 100 otrok pod 8. leti. — Kaj pa bodo še ti tam?

Domače vesti.

(Uradniške premembe.) V Kočevje sta prišla okrajnemu glavarstvu uradnika gg. Parma in Fladung. G. davčni nadzornik Dobida gre iz Črnomlja v Postojno (ne v Ljubljano). K krški davkariji g. adjunkt Volavšek iz Škofje Loke.

(Šolske novice.) V Šmarjeto pride za učiteljico gospodična Klarici iz Moravč, v Št. Jarnej pa gospa Kalin iz Kostanjevice. Gspdč. Jahnota je šla iz Šmartna pri Litiji v Idrijo za učiteljico.

(Deželni odbor kranjski) je nastavil 60 dacarjev za pobiranje davka od žganja in za revidenta g. Pogorelca iz Tržiča.

(Veliki dobrotnici) ste gospa Hočevnar v Krškem in njena sestra, gospa Dralka, so-proga vladnega svetovalca v Ljubljani. Gospa Hočevnar je Radoljici razen zadnjič omenjenih 28.000 podarila še 2000 gld., da se bode z obrestmi te glavnice popravljala hiša ondi, katero je podarila njena sestra za stanovanje radovljiških učiteljev.

(V Ljubljani) se je odprl nov muzej (zbirka starin in drugih znamenitosti), ter oživel muzejsko društvo. O priliki otvorenja muzeja je bila lepa obrtna razstava v Muzeju.

(V Žužemberku) je imelo v praznike bralno društvo svoj letni zbor, požarna bramba pa loterijo. Ta straža je pri nedavno nastalem požaru že pokazala svojo spretnost.

(Bralno društvo v Krškem) je imelo v saboto 29. dec. svoj občni zbor.

(Izvenredni občni zbor) bode imela Novomeška čitalnica dne 2. januarja ob 8. uri zvečer. Na dnevnem redu predlog o izvolitvi častnih članov. Na ta zbor vabi uljudno častite p. n. članove odbor.

(„Dolenjsko pevsko društvo“) ima svoj redni občni shod v sredo 2. t. m. ob polu 8. uri zvečer v „Narodnem domu“.

(Kamniško mesto) je dobilo nov vodovod.

(Koze) precej razsajajo v Škocijanu pri Dobravi, potem na Bučki, Raki in Studencu, kjer so šole zaprli radi tega. V fari Veliki Dolinski se tudi ta bolezen zelo širi, potem na Čatežu ob Savi in dr. Ljudje vendar ne umirajo kaj po tej bolezni, ako se varujejo prehlajenja.

(Nenavadna prikazen) o tem poznem času so metulji. Velerilec ali navadni brnič (*Macroglossa stellatarum*), kateri se o gorkem letnem času tako rad suče okoli cvetk po oknih, dobil se je o Božiču v Št. Petru, in citronček (*Cólias Rhamni*) obletaval je o tem poznem času okolico pri Straži.

(Banka „Slavija“) sklenila je v mesecih julij, avgust in september 1888. l. 29.355 novih zavarovanj za 28,686.176 gld. 06 kr. kapitala ter je za to prejela 536.120 gld. 58 kr. zavarovalnine in pristojbin. Za škode plačala je v teh treh mesecih 159.290 gl. 83 kr. Denarni promet osredne blagajnice iznašal je 4,376.238 gl. 12 kr. Od 1. jan. do 30. sept. 1888. l. bilo je sklenenih 53.150 novih zavarovanj za 55,710.058 gld. 08 kr., ter se je vplačalo zavarovalnine in pristojbin 1,279.472 gl. 65 kr.; izplačalo pa škod 444.818 gl. 96 kr. — Pokojninski fond zastopniški iznaša 78.915 gld. 34 kr.

(Iskrice) se imenuje drobna in dobra knjižica za slovensko mladino, katero je spisal in za-

ložil marljivi slovenski pisatelj Janko Leban, učitelj v Avber-ju na Primorskem, p. Sežana. Stane le 20 kr., in se dobiva pri g. pisatelju.

(Popotnikov koledar) za slovenske učitelje za 1889. l., cena 1 gld. 5 kr. s poštnino vred. je izšel in je vsega priporočila vreden.

Razne vesti.

* (Zaveden prosjak.) V nekem malem mesteci na Dolenjskem pride k tamošnjemu županu, znanemu narodnjaku, prosjak, ki ga v blaženi nemščini poprosi malega daru. Župan povpraša ga po njegovem rojstvenem kraju. „V Mokronogu sem doma“, veli slovenski odgovor. „Tako, v Mokronogu ste doma pa beračite v nemščini na slovenskih tleh?“ reče mu župan nevoljen. „Oprostite gospod župan!“ odvrne mu berač, „po moji skromni sodbi zdi se mi lepše, če ljudje mislijo, da prosjači nemškutar, ne pa Slovenec“.

* (Novi državni bankovci.) Goldinarji pridejo letos v promet. Ti bankovci bodo kakor dosedaj na obeh straneh (seveda samo v nemškem in ogerskem, nikakor pa v kakšnem slovanskem jeziku) tiskani, kar bode po godu blagajnikom in ljudem, kateri se obilo pečajo z denarjem.

* (Vreme) je pri nas za zimski čas tople; drugače pa v črnem morji, kjer je Donava ob izlivu zmrznila, da so ladje v ledu obtičale.

Smešnice.

Študentovska pesem.

(Stara narodna.)

Kovač si je zažgal tobak,
In vsedel se je v zápečjak.
Čidi čida čido.

In žena mu je skuhala
Koruznih žgancev piskra dva.
Čidi čida čido.

Na strehi je zapel kokot,
In v hišo stopil je gospod.
Čidi čida čido.

„Od kod ste velki vi gospod?“
„Jaz sem vam znani poštni pot.“
Čidi čida čido.

Prinesem pismo iz mesta
Od vašega študenteka.“
Čidi čida čido.

„Kaj dela, al' se kaj uči?“
Al' pije ga, al' tobak kadi?“
Čidi čida čido.

„On res prav pridno pije ga,
In pipo zmira v ustih ima.“
Čidi čida čido.

Un'dan je v krčmi tepež bil,
In on med njim najhujše vpil.
Čidi čida čido.

Ko so profesor zvedeli,
So kljuko dali mu zato.“
Čidi čida čido.

„Še desetak imeti če,
Ker ve, da sem prodal žrebe.“
Čidi čida čido.

Še jutri pojdem v mesto sam,
Mu desetak po plečih dam.“
Čidi čida čido.

„Oj, dobro jutro očka vi,
Bodite mi pozdravljeni,
Kako se mam'ci kaj godi?“
Ali ste prinesli d'narcev mi?“

„Od d'narcev mi ne zini več,
Da ne zdrobim ti s pal'co pleč!“
Čidi čida čido.

Raztrgal si že dosti hlač,
Pa nemški še ne znaš mrtvač.
Čidi čida čido.

Haj, pojdi z mano brž domov,
Si dober za kovačnico!“
Čidi čida čido.

„Domov pa iti res nečem,
Še rajši pa v vojaške grem.“
Čidi čida čido.

„Oj, ljubi sinko, tega ne!
Le tega ne, k vojakom ne,
Šaj dam ti kol'kor češ imet'
Študiraj le za mašni svet.“

„Če daste, kol'kor čem imet',
Študiral bom še dvajset let.“
Čidi čida čido.

Bog živi naj študente vse,
Očete ino matere!
Čidi čida čido.

Oj srečen je pač vsak študent,
Če njima v glavi sená en cent.
Čidi čida čido.

Listnica uredništva.

Mnogim gospodom dopisnikom: Zaradi pomanjkanja prostora, nam sedaj ni mogoče.

Sejmovi na Dolenjskem:

V januarju: 2. v Ribnici in Radohovi vasi; 7. v Novem Mestu in na Vidmu (poleg Krke); 8. v Metliki; 22. v Novem Mestu; 28. v Vinici.

Žitna cena v Novem Mestu 24. decembra 1888.

Domače pšenice mernik 2 gld. — kr., Debelače (koruze) 1 gld. 45 kr., Soršice 1 gld. 60 kr., Rži 1 gld. 50 kr., Ječmena 1 gld. 50 kr., Ajde 1 gld. 25 kr., Ovs 70 kr., Krumpirja 80 kr.

Loterijske srečke.

Trst	15. decembra	18	42	12	5	51
Gradec	22. „	14	81	86	32	47
Trst	29. „	34	73	45	42	36

Za popravo hiše katol. družbe rokodel. pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: A. Zorman 1 gl., P. Berčič 2 gl., V. Klobus 70 kr., J. Sušnik 3 gl., J. Vovk, ključavn. 2 gl., P. Peterlin 8 gl., Frd. Kogej 1 gld., A. Pipan 3 gl., L. Škufca 1 gl. 25 kr., J. Lavrič, kapl. 10 gl., Grzin 5 gl., J. Kerčon 2 gl., M. Hrovat 5 gl., A. Fetičh-Frankheim 5 gl., P. Ogrin 5 gl., J. Mrak 3 gl., M. Torkar 5 gl.

Pisateljici anonimnega pisma od 20. decembra v Rudolfovem.

Poslano pismo, katero veliko duševno revščino spričuje, je pač le iztok nesrečne ljubezni, in je torej provzročiti zamoglo edino le tolažljivo vprašanje: Ali tako gotovo veste, da imenovani samec ni od svoje soproge ločeni mož in oče otroka? [2]

Zahvala.

Da bi se mogle omisliti za čitalniški oder tudi dekoracije za mesto, nabirati je jela domoljubna gospa Dr. Slančeva pri tukajšnjih damah prostovoljno doneske.

Darovali so gospe: Dr. Slanc 10 gld., Marija Potočin 5 gld., Marija Poznik 5 gld., Marija Razpet 3 gld., Julija Rudež 3 gld., Ivana Gestrin 3 gld., Antonija pl. Fichtenau 3 gld., Filomela Šenekovič 2 gld., Rozalija Brunner 2 gld., Amalija Polanec 2 gld., Krajec 2 gld., Marija Pauser 2 gld., Nepomucena Schwarz 1 gld., Vojška 1 gld., Valka 1 gld., Skrlj 1 gld., Kastelic sen 1 gld., Schwinger 1 gld., Skale 1 gld., Koprivšek 1 gld. Skupaj 50 gold.

S to svoto so se naročile prekrasne mestne dekoracije. Podpisani odbor izreka požrtvovalnim damam najtoplejšo zahvalo.

Čitalniški odbor.

Godbeni koncert

v nedeljo 6. januarja 1889

v prostorih gospoda M. Brunner-ja.

Novi spored.

Različni soli itd.

 Začetek ob 7. uri.

Vstopnina 20 kr., za družino 40 kr.

V Cerkljah na Dolenjskem, pri cesti, je z opeko zidana in pokrita, za prodajalnico ali gostivno pripravna

nova hiša, [4—1]

s tremi prostornimi sobami, kuhinjo in kletjo, zraven hlev, skedenj in lep vrt z mladim sadnim drevjem zasajen, na prodaj za gotovi denar, ali pa se da v najem. — Kaj več se izve pri vredn. „Dél. Nov.“

Narodna knjižnica. I. zvezek.

POBRATIMI.

Roman. Spisal dr. J. Vošnjak.

Elegantno vezan. 1 zv. 20 kr.

Dobiva se pri J. Krajeu v Novem mestu in v Narodni tiskarni v Ljubljani. [176—2]

2 meterska centa lepega prediva

je cenó na prodaj v grajščini Otočce, pošta Št. Peter pri Rudolfovem. — Več se izvé ravno tam.

ILUSTROVAN

NARODNI KOLEBAR

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil DRAGOTIN HRIBAR.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarni J. Glontinijevi v Ljubljani. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsečina: Popolen kalendarij, koledár, kateremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Frana Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja potá Slovencev. Na sveti večer. Šmešnice. — Naznanila.

[159—5]

Dr. VALENTINA ZARNIKA

ZBRANI SPISI.

I. Zvezek:

PRIPOVEDNI SPISI.

Uredil

Ivan Železnikar.

Vsečina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa nil! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zborá. — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovejšem uzorci in res krasno vezana. Utisnena je na sprednji strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. Cena knjižici je 1 glđ., s pošto 5 kr. več. Dobiti je v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani. [170—3]

Zahvala.

Za milo sočutje ob bolezní in smrti našega, prerano umrlega soproga in očeta, gospoda

Mateja Grma,

učitelja v Adlešičih.

izrekamo vsem prijateljem in znancem, osobito še preč. gosp. župniku Šašelj-u za njegovo neutrudljivo in ljubeznjivo požrtvovalnost, sl. učiteljstvu za obilno spremstvo in nagrobnico, in gospodu tovaršu za gniljiv govor na grobu, vsm, vsm najtopleja zahvala.

Žalujoči zaostali.

Dve hiše na prodaj pri Trebnjem.

Prva pripravna za štacuno, je že blizo 10 let gostilna in trafika, obstoječa iz 4 sob, kleti, kuhinje in drugih gospodarskih poslopji, in njiv za 6 mernikov setve; je na prodaj za 1600 glđ.

Druga na Mrzli luži pri mali cesti, obstoječa iz 3 sob, zraven stoječe kovačnice, in drugih gospodarskih poslopji, kakor kleti, hleva, poda itd. Njive za 15 mernikov setve, in to za 1500 glđ. pod ugodnimi pogoji, iz proste roke pri gosp. Matiju Ladihu v Trebnjem, posestniku teh dveh hiš. [1—2]

Ustanovljeno
1. 1887.

Matija Gerber

Ustanovljeno
1. 1887.

(J. C. GERBER) v Ljubljani

priporoča

svoje bogato in raznovrstno zalogo

slovenskih molitvenih knjig,

po jako nizkih cenah in različno vezanih, na primér v papirju, v pol usnji pozlačene, popolnoma v usnji z zlato obrezo, v rujavem usnji okovane, dalje vezane v slonovi kosti, v ponarejenem kristalu, v žametu in plišu, z pozlačenimi vogli in s podobo v sredi. Izdeluje pa jih tudi, kakorkoli zahtevajo častiti naročniki.

Kdor vzame večje število knjižic, dovolim mu primerno znižanje cene (rabat).

Častite naročnike prosim, da naj se kar naravnost na mé obračajo.

Cenilnik pošljem na zahtevanje brezplačno in franko.

Dalje opozarjam svoje p. n. naročnike in kupovalce, da se že nekoliko časa prodajajo in širijo med ljudstvom slovenski molitveniki, ki niso na Kranjskem prišli na svetlo, katerih ni spisal kaki gospod duhovnik in ki tudi nimajo knezoškofijskega potrjenja. Na teh knjigah se dalje nahajajo tudi taki napisi, kakor jih imajo knjige, ki so v moji zalogi in še celo trije različni napisi, med tem ko je vsečina pri vseh knjigah enaka. [142—6]

Dobivajo se po vseh knjigarnah.